

Nr 217.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen m. m.; given Stockholms slott den 26 april 1940.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen;
- 2) lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten; samt
- 3) lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

GUSTAF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 8 kap. strafflagen samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § samma lag¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

8 KAP**Om förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott.****1 §.**

Den som, i uppsåt att med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt lägga riket eller del därav under annan makt eller förena riket med annan makt eller lösrycka del av riket, gör gärning som innebär medverkan till uppsåtets fullbordan eller försök därtill, dömes för högförräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

Söker någon eljest med lagstridiga medel nå sådant syfte som nu är sagt, dömes för det högförräderi till straffarbete från och med fyra till och med tio år eller på livstid.

2 §.

Den som söker beröva Konungen eller regent, som lagligen är satt i Konungens ställe, liv eller frihet, eller ock söker genom uppror eller eljest med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt medverka till att upphäva eller ändra någon av rikets grundlagar eller till att framtvunga eller förhindra någon åtgärd i rikets inre eller yttre styrelse, dömes för högförräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

3 §.

Svensk man, som utan Konungens tillstånd låter bruka sig såsom ombud för främmande makt i angelägenhet, som riket rör, eller inlåter sig i underhandling därom med främmande makt, dömes till fängelse.

Avsåg underhandlingen åtgärd av den främmande makten, varigenom rikets självbestämningsrätt kunde kränkas eller dess fredliga förhållande till främmande makt störas, dömes till straffarbete från och med ett till och

¹ Senaste lydelse, se beträffande 9 kap. 7 § 1921:288 och beträffande 10 kap. 14 § 1938:251.

med sex år. Kom det till krig mellan riket och den främmande makten, må tiden för straffarbetet höjas till tio år eller ock till straffarbete på livstid dömas.

4 §.

Den som, genom att överträda bestämmelser givna till skydd för upprätthållandet av rikets fredliga förhållande till främmande makter, eller genom angrepp med våldsamma medel å främmande makts styrelseskick, eller genom offentliga smädelser mot främmande makt eller dess regering eller offentligt skymfande av dess flagga eller vapen eller annat höghetstecken, eller genom ärekränkning eller annat brott mot främmande statsöverhuvud eller mot främmande makts sändebud här i riket, eller ock genom annan i lag eller författning förbjuden gärning, framkallar fara för krig eller repressalier eller andra för riket skadliga åtgärder från främmande makts sida eller för främmande makts inblandning i rikets angelägenheter, straffes, om han bort inse faran, med fängelse eller straffarbete i högst två år.

Brott, som nu är sagt, må ej utan Konungens lov åtalas av allmän åklagare.

5 §.

Värvar någon utan Konungens tillstånd folk i riket till främmande krigstjänst, dömes, där gärningen ej är belagd med strängare straff, till fängelse eller böter.

6 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, begår gärning, varigenom krigsmaktens ställning kan försämras, i ty

att han förhindrar eller försvårar användande av krigsfolk, förnödenheter, fästning, fabrik, väg, bro, fartyg eller annat av betydelse för krigföringen eller fördärvar eller till fienden förräder något sådant, eller

att han lämnar falska upplysningar till krigsmakten eller förleder krigsfolk till trolöshet, modlöshet eller uppror, eller

att han åt fienden anskaffar krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter, eller

att han gör annat sådant förräderi,

dömes för krigsförräderi till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning, om gärningen riktar sig mot en med riket i krig förbunden stats krigsmakt.

Utländsk man må ej dömas till straff enligt denna paragraf, för det han annorstädes än inom riket eller å krigsskådeplats utom riket medverkat till att åt fienden anskaffa krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter.

7 §.

Begår någon av oaktsamhet gärning, som i 6 § sägs, straffes med fängelse; äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst sex år dömas.

8 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, låter sig av fienden bruka att anskaffa upplysningar om sakförhållanden, vilka böra hållas hemliga av hänsyn till rikets försvar eller folkförsörjningen i riket, dömes för krigsspioneri till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Lag samma vare, där någon eljest under sådana förhållanden för fienden röjer hemlighet, varom i första stycket sägs, eller till honom lämnar oriktig uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom sådan hemlighet och vars meddelande kan skada riket; dock må, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning, om gärningen riktar sig mot en med riket i krig förbunden makt.

9 §.

Den som obehörigen sätter sig i besittning av eller låter anskaffa upplysning om något sakförhållande, som bör hållas hemligt för främmande makt av hänsyn till rikets vänskapliga förbindelser med sådan makt eller till rikets försvar eller till folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, dömes högst till straffarbete i två år. Lag samma vare, där någon obehörigen tager befattning med skrift, teckning eller annat föremål, som innefattar upplysning om sakförhållande, varom nu är sagt.

10 §.

Där någon obehörigen till annan lämnar sådan upplysning eller utlämnar sådant föremål, som i 9 § sägs, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse; var faran ringa, må till böter dömas.

Lag samma vare, där någon med uppsåt att vilseleda till annan lämnar oriktig uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom hemlighet, varom i 9 § sägs, och vars meddelande till främmande makt kan skada riket.

Lika med att uppgift obehörigen lämnas till annan varde ansett, att den allmänt kungöres.

11 §.

Där någon förövar gärning, som i 9 eller 10 § sägs, för att gå främmande makt tillhanda, dömes för spioneri till straffarbete i högst sex år.

12 §.

Förövas gärning, som i 10 § första stycket avses, av oaktsamhet, dömes den skyldige till böter eller fängelse.

13 §.

Där brott, som i 10 § första stycket avses, förövas av någon, som på grund av allmän eller enskild tjänst eller avtal är särskilt betrodd med vad som uppenbarats, dömes till straffarbete i högst sex år. Är gärningen hänförlig

till spioneri, som i 11 § avses, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid.

Förövas brott, som i 12 § avses, av den som nu är sagd, vare straffet fängelse eller straffarbete i högsta fyra år, eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, böter.

14 §.

Den som i syfte att gå främmande makt tillhanda anskaffar eller låter anskaffa uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan medföra skada för rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt eller för rikets försvar eller ock för folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter, dömes, där han ej förskyllt strängare straff, för spioneri till fängelse eller straffarbete i högst två år.

Lag samma vare om den som inom riket eljest för främmande makts räkning bedriver hemlig underrättelseverksamhet i militärt eller politiskt syfte.

15 §.

Där någon genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande, under längre eller kortare tid, av den tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

16 §.

Den som förleder eller hjälper krigsman till rymning eller till att genom föregivande av sjukdom eller genom annat svikligt förfarande söka undandra sig tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten under längre eller kortare tid, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år, eller, där brottet är ringa, till böter.

17 §.

Där någon, som fått i uppdrag att för riket med främmande makt något avhandla eller sluta eller att eljest bevaka rikets rätt hos främmande makt, uppsåtligen dess fördel emot riket främjar eller riket eljest skadar, dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Där han i avsikt att skada riket av främmande makt tager, låter åt sig utlova eller begär gåva eller förläning, dömes, ändå att skada därav ej kom, till straffarbete från och med två till och med tio år.

18 §.

Var som, med uppsåt att riket skada, förfalskar, undanhåller eller fördärvar handling, som innebär bevis för rikets säkerhet eller rättigheter emot annan makt, varde dömd till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid.

Där någon med sådant uppsåt falskeligen skriver handling, varåt gives sken av sådan innebörd som nyss sagts, vare lag samma.

Gör någon bruk av förfalskad eller falsk handling, som i första eller andra stycket sägs, varde ansedd som hade han förfalskningen själv gjort.

19 §.

Den som med kännedom om vikten av handling, som i 18 § första stycket omtalas, men utan uppsåt att skada riket med vilja undanhåller eller fördärvar handlingen, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Sker det av oaktsamhet, straffes med böter eller fängelse.

20 §.

Den som, i uppsåt att föröva brott mot allmän säkerhet eller medborgerlig frihet, samlar eller anför väpnat manskap eller håller det samlat eller förser manskap med vapen, ammunition eller annan dylik utrustning eller övar det i vapens bruk, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

Sammlar någon eljest i sådant uppsåt förråd av vapen, ammunition eller annan dylik utrustning, dömes till straffarbete från och med ett till och med sex år.

21 §.

Den som uppsåtligen giver allmän spridning åt falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, dömes till straffarbete i högst fyra år eller fängelse. Råder ej krig eller krigsfara, må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter dömas.

Gör någon under krig sådan gärning av oaktsamhet, dömes till fängelse eller böter.

22 §.

Mottager någon av främmande makt penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelsekick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse, straffes med fängelse.

23 §.

Har någon gjort försök till brott, som i 6 § sägs, dömes högst till straffarbete i tio år.

Har någon gjort försök till brott som nedan sägs, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad, varde dömd

om försöket avsåg brott, som i 17 § första stycket eller 18 § sägs, till straffarbete från och med två till och med tio år;

om försöket avsåg brott, som i 11 § sägs, till fängelse eller till straffarbete i

högst fyra år, dock att i det fall, som i 13 § första stycket andra punkten sägs, tiden för straffarbetet må höjas till tio år; samt om försöket avsåg brott, som i 20 § sägs, till straffarbete i högst sex år.

24 §.

Har stämpling till högförräderi eller krigsförräderi blivit gjord, då skall, där gärningen ej kommit till sådant förräderi eller försök därtill, anstiftare av stämplingen dömas till straffarbete från och med två till och med tio år. Annan deltagare i sådan stämpling varde dömd till straffarbete från och med ett till och med sex år.

Lika med anstiftare av stämpling skall anses den som genom uppmaning eller annorledes sökt förmå annan till förräderi, varom ovan sägs, så ock den som i syfte att komma sådant förräderi åstad av främmande makt mottagit penningar eller annat eller eljest trätt i förbindelse med sådan makt.

25 §.

Den som i annat fall än förut sagts träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta högförräderi eller krigsförräderi, vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget, varde dömd till straffarbete i högst sex år. Var faran ringa, må deltagare i företaget, som ej varit anstiftare eller ledare därav, till fängelse dömas.

26 §.

Den som åtager sig att medverka vid spioneri eller som erbjuder sig därtill eller som i sådant syfte av främmande makt mottager penningar eller annat eller eljest träder i förbindelse med sådan makt, så ock den som söker förmå annan till gärning som nu sagts, dömes högst till straffarbete i två år. Var fråga om krigsspioneri, dömes till straffarbete från och med två till och med tio år.

27 §.

Den som, när brott, varom i 6 eller 8 § sägs, är å färde eller blivit förövat, hyser eller döljer gärningsmannen, dömes, där han ej för delaktighet i dennes brott förskyllt strängare straff, till straffarbete från och med två till och med sex år.

28 §.

Var som vet sådant brott, varom i någon av 1, 2, 6—14 eller 17—20 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker, dömes till fängelse eller till straffarbete i högst fyra år; om å brottet efter lag kan följa böter, må ock för underlåtenhet att det upptäcka till böter dömas. Har han ej de skäl, varmed han tilltror sig kunna den brottslige till gärningen binda; uppenbare då, utan att nämna personen, de omständigheter som honom kunniga äro, eller straffes som nyss är sagt. Ej skall någon av de i 3 kap. 11 § nämnda perso-

ner till straff efter denna paragraf fällas, där brottets upptäckande icke utan angivelse till åtal kunnat ske.

29 §.

Vad i 17 § andra stycket, 22, 24 och 26 §§ sägs om främmande makt skall gälla jämväl den som handlar i främmande makts intresse.

30 §.

Vad någon, som är förfallen till ansvar för brott varom i detta kapitel sägs, för brottet mottagit eller dess värde skall vara till kronan förverkat.

Föremål som begagnats för utförande av brott, som avses i detta kapitel, eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet må ock förklaras förverkat till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fälles till ansvar för brottet, må sådan egendom förklaras förverkad.

31 §.

Vad i 2 kap. 18 § stadgas om förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och om obehörighet därtill skall ock gälla, där någon för brott, som avses i detta kapitel, dömes till fängelse.

9 KAP.

7 §.

Förgriper sig någon med våld emot riksstyrelse, som, i de fall grundlagen utsätter, i Konungens ställe regeringen förer, och sker brottet för att störa friheten i sådan styrelsens överläggningar eller beslut, eller att dess sammankomster hindra; dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år: varder i det brott dråp å någon av styrelsens medlemmar förövat, såsom i 14 kap. 3 eller 4 § sägs; dömes dråparen till straffarbete på livstid. Innefattar gärningen förräderi; gälle vad därom i 8 kap. 2 § stadgat är.

10 KAP.

14 §.

Var som, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspritt eller utsprida låtit, uppmanar till våld å person eller egendom eller till annat brott, varde dömd till böter eller fängelse. Avsåg uppmaningen brott, varå strängare straff än fängelse kan följa, eller voro eljest omständigheterna synnerligen försvårande, då må till straffarbete i högst fyra år dömas. Är den skyldige i följd av uppmaningen förfallen till straff för delaktighet i brott, som därå följt, gälle vad i 4 kap. stadgas.

Där någon — — — 1 mom. sägs.

Har någon — — — eller fängelse.

Vad i — — — åsyftade verkan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersättes genom bestämmelse i denna lag, skall denna i stället tillämpas.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten.

Häri genom förordnas, att 8, 29, 59, 127, 133, 134 och 150 §§ strafflagen för krigsmakten¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad 134 a §, av följande lydelse:

8 §.

Denna lag skall ock tillämpas å envar, ändå att han icke lyder därunder, därest han inom riket, å krigsskådeplats utom riket eller å område, som av krigsmakten ockuperats, begår brott, som sägs i 133, 134, 137, 138, 141, 143, 149, 150, 166, 167, 182 eller 183 §.

Svensk man, som ej lyder under lagen, skall likväl vara underkastad straff efter densamma för brott, som avses i 134 a §.

29 §.

Officer eller — — — tid dömas.

Begår krigsman, som hör till det vid krigsmakten fast anställda manskap, brott, därför han dömes till straffarbete eller svårare straff eller jämlikt 8 kap. allmänna strafflagen till fängelse, skall han av vederbörande befälhavare skiljas från sin anställning vid krigsmakten; dock må, då tiden för ådömt straffarbete ej uppgår till sex månader eller till fängelse dömes och brottet ej är sådant, att den skyldiges medborgerliga anseende därigenom fläckas eller spilles, på befälhavaren bero att bibehålla honom vid berörda anställning.

Har officer — — — fullö undergången.

59 §.

Krigsman, som genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande under längre eller kortare tid av den tjänstgörings-skyldighet som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

---

¹ Senaste lydelse, se beträffande 29 § 1936:245, beträffande 127 § 1939:723 och beträffande 133 § 1936:329.

Söker krigsman undandraga sig sådan tjänstgöringsskyldighet genom att föregiva sjukdom eller genom annat svikligt förfarande, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år eller, där brottet är ringa, till disciplinstraff.

127 §.

Begår någon, som lyder under denna lag, brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, vare det, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, vid straffets bestämmande ansett såsom försvårande.

133 §.

Begår någon brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, straffes, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, efter allmän lag; dock må, där straffarbete antingen på livstid eller i tio år är utsatt såsom högsta straff för brottet, dömas i förra fallet till dödsstraff och i det senare till straffarbete på livstid. Förövas brottet av någon som lyder under strafflagen för krigsmakten, vare det vid straffets bestämmande ansett såsom försvårande omständighet.

134 §.

Gör någon sig skyldig till krigsspioneri, varom stadgas i 8 kap. 8 § allmänna strafflagen, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år; dock må i fall som i 2 mom. av nämnda paragraf sägs, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

Utländsk man, som tillhör krigsförande fientlig avdelning och å krigsmaktens operationsområde gör sig skyldig till krigsspioneri, skall dömas till ansvar därför endast om han hemligen eller under falsk förevändning inhämtar eller söker inhämta upplysningar i avsikt att meddela dem åt fienden; dock må han ej fällas till straff för annat krigsspioneri än det, vari han gripes.

134 a §.

Den som vid krig bär vapen mot riket eller eljest gör tjänst vid fiendens krigsmakt, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid; äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

150 §.

Vet någon brott, som i 134 a, 135, 136, 137, 144 eller 149 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker; gälle vad för dylik underlåtenhet i fråga om förräderi i allmän lag stadgas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag

till

Lag

med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande militära befälhavare må utfärda förbud för obehöriga att beträda anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område som tillhör försvarsväsendet eller nyttjas av detsamma eller för dess räkning, eller att närvara vid krigsmaktens företag, övningar eller försök, eller att av eller inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden eller av sådana företag, övningar eller försök taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar eller att inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden innehava sprängämnen.

2 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande länsstyrelse må utfärda förbud, som i 1 § avses, i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som eljest är av betydelse för försvarsväsendet.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden må förbud på sätt i första stycket sägs utfärdas jämväl i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som är av betydelse för folkförsörjningen.

3 §.

Under förhållanden, varom i 2 § andra stycket sägs, må Konungen avdela särskilda säkerhetsområden, i fråga om vilka förbud, som i 2 § avses, enligt Konungens bemyndigande må i stället för av länsstyrelse utfärdas av vederbörande militära befälhavare. Såsom säkerhetsområde skall jämväl anses krigsskådeplats.

Under sådana förhållanden må Konungen även i andra fall än i 1 och 2 §§ avses utfärda förbud mot att utan särskilt tillstånd taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar av militära trupper, krigsmateriel eller dylikt.

4 §.

Bryter någon mot förbud, varom i 1, 2 eller 3 § sägs, dömes till dagsböter eller fängelse.

Lag samma vare, där någon, ändå att förbud som förut sagts ej blivit meddelat, genom förklädnad eller genom att lämna oriktig uppgift om sina

personliga förhållanden eller eljest svikligen berett sig tillträde till anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område eller tillfälle att närvara vid företag, övningar eller försök, som i 1 § sägs.

5 §.

Sjömätning eller lodning vid rikets kuster eller i därtill hörande skärgårdar, farleder eller hamnar må endast ske med tillstånd enligt vad av Konungen stadgas. Den som häremot bryter dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vad sålunda är sagt äge dock ej tillämpning, om någon utför lodning, som erfordras för framförande eller säkerställande av fartyg, varå han befinner sig, eller om lodning i hamn verkställs på föranstaltande av vederbörande hamnmyndighet.

6 §.

Fotografier, avbildningar, beskrivningar eller mätningssuppgifter, tillkomna under förfarande, vilket enligt denna lag är förbjudet, jämte för fotografiernas tagande samt avbildningarnas, beskrivningarnas eller mätningarnas verkställande använda apparater och materiel ävensom sprängämnen, vilka någon innehaft i strid mot förbud som utfärdats enligt lagen, må förklaras förverkade till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fälles till ansvar för överträdelse av denna lag, må sådan egendom förklaras förverkad.

7 §.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Genom lagen upphäves lagen den 9 maj 1913 (nr 48), innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 april 1940.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och socialdepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman:

»I 8 kap. strafflagen bestraffas förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott. Bland dessa brott märkas främst handlingar, som pläga hänföras till högförräderi, landsförräderi och spioneri. Vidare innehåller kapitlet stadganden om straff för vissa andra statsfarliga handlingar, såsom värvning eller uppbådande av krigsfolk i vissa fall, spridning av falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet m. m.

Medan bestämmelserna om förräderibrotten i stort sett varit gällande alltsedan tillkomsten av 1864 års strafflag, äro däremot de stadganden i kapitlet, som ha avseende å spioneri, till största delen tillkomna senare. Ursprungligen upptogs i kapitlet egentligen endast straff för vissa slag av militärt spioneri under krig. År 1913 infördes emellertid i kapitlet straffbestämmelser mot obehörigt uppenbarande eller utforskande även under fredstid av hemligheter som äro av betydelse för rikets försvar. I samband med sistnämnda lagändringar straffbelades genom en särskild lag av den 9 maj 1913, innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar, en del åtgärder, vilka innebära fara för sådana hemligheters uppenbarande, såsom att någon genom att lämna oriktiga uppgifter om sina personliga förhållanden eller eljest svikligen bereder sig tillträde till vissa försvarsanläggningar m. m. Genom en lag den 26 juni 1936 tillades vidare i 8 kap. en bestämmelse om straff bland annat för systematiskt insamlande, i syfte att gå främmande makt tillhanda, av uppgifter, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar. Denna bestämmelse utvidgades ytterligare enligt en lag den 14 oktober 1939 till att avse bland annat även uppgifter som röra folkförsörjningen eller rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt.

Till bestämmelserna i 8 kap. strafflagen ansluta sig vissa stadganden i strafflagen för krigsmakten och tryckfrihetsförordningen. Genom dessa bestraffas vissa hithörande handlingar, om de begås av någon som lyder under

strafflagen för krigsmakten eller å krigsskådeplats m. m. eller om de ske genom utspridning av tryckt skrift.

I sitt utlåtande över den proposition till 1939 års urtima riksdag, vilken föranledde antagandet av förenämnda lag den 14 oktober 1939, anförde andra särskilda utskottet, att utskottet vid behandlingen av propositionen uppmärksammat, att de i 8 kap. strafflagen upptagna bestämmelserna icke vore anpassade efter de nutida förhållandena. Utskottet föreslog därför, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam översyn av dessa bestämmelser. Denna hemställan bifölls av riksdagen, som avlät skrivelse i ämnet den 12 oktober 1939 (nr 20).

Med anledning därav tillkallade jag enligt nådigt bemyndigande den 20 oktober 1939 särskilda sakkunniga (professorn Ragnar Bergendal och revisionssekreteraren Olof Thulin) för att inom departementet biträda med den begärda utredningen.

De sakkunniga ha, efter överläggningar med representanter för försvarsstaben och polisväsendet, den 10 april 1940 avlämnat betänkande med förslag till 1) lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m.; 2) lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten; 3) ändring i tryckfrihetsförordningen; samt 4) lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Förslaget till *lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m.* innebär i fråga om förräderibrotten en anpassning av bestämmelserna i kapitlet med hänsyn till det totala krigets beskaffenhet och de former, varunder den mot statens inre eller yttre säkerhet riktade verksamheten numera bedrives. I fråga om högförräderibrott har i förslaget i större utsträckning än hittills straffbelagts gärningar av sådan art som ej ske med våldsamma medel men med hjälp av främmande makt. De sakkunniga anse, att straffbeläggande av själva deltagandet såsom medlem i en statsfientlig sammanslutning icke bör ske i strafflagen utan att bestämmelser härom böra få sin plats i provisorisk lag. Närmast med tanke på sådan verksamhet som utövas av statsfientliga element föreslås i flera hänseenden utvidgade straffbestämmelser om förberedelse till högförräderi. Sålunda skall straff drabba den som genom uppmaning eller annorledes söker förmå annan till förräderi eller i syfte att åstadkomma förräderi av främmande makt mottager penningar eller annat understöd eller eljest träder i förbindelse med sådan makt (24 §). Vidare föreslås straff för den som eljest träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta förräderi vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget (25 §). Även för spioneri och understödjande av spioneriverksamhet föreslås utvidgade och skärpta bestämmelser (8—14 och 26 §§). Sålunda skall straff drabba den som obehörigen till annan lämnar upplysning eller utlämnar föremål som bör hållas hemligt för främmande makt av hänsyn till rikets vänskapliga förbindelser med sådan makt eller rikets försvar eller folkförsörjningen vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden. Straffet har i flera fall skärpts och även oaktsamt röjande av hemlighet har straffbelagts. Lika med röjande av hemlighet skall anses om någon

med uppsåt att vilseleda till annan lämuar falsk uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom hemlighet och vars meddelande till främmande makt kan skada riket. Helt allmänt bestraffas varje hemlig under rättelseverksamhet i militärt eller politiskt syfte som inom riket bedrivs för främmande makts räkning.

Förslaget innehåller bestämmelser som avse att hindra, att utländsk makt förbereder ett ingripande i svenska angelägenheter genom att här driva propaganda eller eljest söka påverka den allmänna opinionen. Sålunda föreslås straff för den som av främmande makt mottager penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse. Har någon av främmande makts undersåte mottagit penningar eller annat i sådant ändamål och ej utan dröjsmål anmäler det för Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnat, skall han jämväl drabbas av straff (22 §).

I ändamål bland annat att hindra innehavare av statstjänster eller allmänna förtroendeuppdrag att deltaga i brottslig verksamhet som är riktad mot staten föreslås, att vad i 2 kap. 18 § strafflagen stadgas om förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och om obehörighet därtill även skall gälla, där någon för brott som avses i 8 kap. strafflagen dömes till fängelse (30 §).

Bland andra nyheter i förslaget märkes att utspridande av falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, under krig skall bestraffas även om gärningen sker av oaktsamhet (21 §). Straff införes för den som genom föregivande av sjukdom eller genom annat svikligt förfarande söker undandraga sig tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten under längre eller kortare tid (16 §). Vidare stadgas straff för den som i uppsåt att föröva brott mot allmän säkerhet eller medborgerlig frihet förser manskaper med eller samlar förråd av vapen, ammunition eller annan dylik utrustning (20 §). Penningar eller annat, som någon mottagit av främmande makt eller dess undersåte i strid mot förslagets bestämmelser härom eller som eljest någon till straff enligt kapitlet förfallen person mottagit för brottet, skall vara förverkat till kronan. Detsamma gäller föremål som begagnats vid utförandet av sådant brott eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet (29 §).

Förslaget till ändring av *strafflagen för krigsmakten* ansluter sig i huvudsak till de nya bestämmelserna i 8 kap. strafflagen. Till strafflagen för krigsmakten har överflyttats den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 4 § strafflagen om straff för den som bär vapen mot riket. Bestämmelsen har därjämte utvidgats till att omfatta även den som eljest gör tjänst vid fiendens krigsmakt (134 a §). I fråga om förräderibrotten och vissa andra bland krigsartiklarna upptagna brott har tillämpningsområdet för strafflagen för krigsmakten utvidgats till att avse envar som begår sådant brott inom riket, å krigsskådeplats utom riket eller å område, som av krigsmakten ockuperats (8 §).

I *tryckfrihetsförordningen* föreslås utvidgade straffbestämmelser mot of-

fentliggörande av militära och andra statshemligheter i nära överensstämmelse med förslaget till ny lydelse av 8 kap. strafflagen. Den rätt som enligt tryckfrihetsförordningen tillkommer Kungl. Maj:t att vid krig eller krigsfara förordna om publiceringsförbud rörande vissa uppgifter om försvaret föreslås i anslutning till lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet skola utvidgas till att omfatta vad som icke bör få offentliggöras av hänsyn till rikets säkerhet eller förhållande till främmande makt.

Förslaget till *lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret* avser att ersätta lagen den 9 maj 1913, nr 48, innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar. Förslaget innebär i vissa delar väsentliga utvidgningar av rätten att förbjuda obehörigas tillträde till försvarsanläggningar m. m. I förslaget angives även vilken befogenhet som i detta hänseende bör tillkomma militära och civila myndigheter. Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande militäre befälhavare skall äga utfärda förbud för obehöriga att beträda anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område som tillhör försvarsväsendet eller nyttjas av detsamma eller för dess räkning eller att närvara vid krigsmaktens företag, övningar eller försök (1 §). I fråga om anläggning eller område som eljest är av betydelse för försvarsväsendet skall befogenheten tillkomma Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande länsstyrelse. Vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden skall förbudet även kunna avse anläggning eller område som är av betydelse för folkförsörjningen (2 §). Under sådana förhållanden skall Konungen kunna avdela särskilda säkerhetsområden, där befogenheten enligt Konungens bemyndigande skall i stället för länsstyrelse tillkomma vederbörande militäre befälhavare. Såsom säkerhetsområde skall anses krigsskådeplats (3 §). Förbud varom nu sagts skall även avse fotografering, avbildning eller beskrivning samt rätt att innehava sprängämne. Vidare innehåller förslaget bl. a. skärpta straffbestämmelser (4 §) och föreskrifter om förverkande (6 §).

I fråga om innehållet i förslagen och den närmare motiveringen till desamma hänvisas i övrigt till de sakkunnigas betänkande (statens offentliga utredningar 1940: 8).

Departements-
chefen.

De erfarenheter som särskilt på senaste tiden gjorts beträffande behovet av en i vissa hänseenden utvidgad och kompletterad lagstiftning mot förräderi och spioneri ha av de sakkunniga beaktats vid utarbetandet av de nu framlagda förslagen. Dessa torde därför väl motsvara de fordringar som böra ställas på en tidsenlig lagstiftning inom detta område. Jag kan i allt väsentligt biträda förslagen. Endast på ett par punkter i förslaget till ändring av 8 kap. strafflagen har jag vid den granskning som ägt rum inom justitiedepartementet funnit anledning att föreslå jämkning.

I 22 § av nämnda förslag föreslås i första stycket straff för den som av främmande makt mottager penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller

yttre styrelse. Straffet skall vara fängelse. Enligt andra stycket skall samma straff drabba den som av främmande makts undersåte mottager penningar eller annat i sådant ändamål och det ej utan dröjsmål anmäler för Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnat. I motiven anföras de sakkunniga beträffande stadgandet i andra stycket, att en betydande svårighet mötte att erhålla nödig effektivitet åt det i första stycket föreslagna straffbudet, så länge förutsättning för straff vore att det mottagna skulle, direkt eller indirekt, men bevisligen härröra från främmande makt. Sådan makt kunde nämligen lämna understöd utan att själv framträda och utan att dess roll kunde här bevisas. Det vore emellertid att gå för långt att straffbelägga varje understöd från utländsk källa för agitation av det angivna slaget. Mottagande av ekonomiskt eller liknande understöd borde ej helt förbjudas. Såsom en möjlig medelväg erbjöde sig ett krav på att dylika understöd skulle anmälas för offentlig myndighet. Härigenom minskades starkt deras slagkraft såsom hjälpmedel för otillbörlig inblandning i svenska förhållanden, och en utgångspunkt erhöles för att uppspara ett möjligt ursprung från en främmande makt.

Jag anser vissa betänkligheter möta mot att i strafflagen införa bestämmelser om anmälningsskyldighet av den art som förslaget upptager i 22 § andra stycket. Det med stadgandet åsyftade önskemålet torde kunna tillgodoses genom att straffbestämmelsen i första stycket utvidgas till att avse även den som mottager penningar eller annat av någon som handlar i främmande makts intresse. Detta föranleder även en jämkning av 29 §.

I övrigt ha vidtagits vissa, huvudsakligen formella jämkningar i bl. a. 3, 4 och 8 §§ av förslaget till ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen samt 59 § av förslaget till lag om ändring i strafflagen för krigsmakten.

På grund av vad sålunda anförts är jag beredd tillstyrka, att lagrådets utlåtande inhämtas över det i enlighet härmed jämkade förslaget, vars rubrik ändrats till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen, samt över de sakkunnigas förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten och lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

De sakkunnigas förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen torde få anmälas senare.»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen till *lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen, lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten och lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.*, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Tage Evers.

Förslag

till

L a g**om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 8 kap. strafflagen samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § samma lag¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

8 KAP.**Om förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott.****1 §.**

Den som, i uppsåt att med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt lägga riket eller del därav under annan makt eller förena riket med annan makt eller lösrycka del av riket, gör gärning som innebär medverkan till uppsåtets fullbordan eller försök därtill, dömes för högförräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

Söker någon eljest med lagstridiga medel nå sådant syfte som nu är sagt, dömes för det högförräderi till straffarbete från och med fyra till och med tio år eller på livstid.

2 §.

Den som söker beröva Konungen liv eller frihet, eller ock söker genom uppror eller eljest med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt medverka till att upphäva eller ändra någon av rikets grundlagar eller till att framtvunga eller förhindra någon åtgärd i rikets inre eller yttre styrelse, dömes för högförräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

3 §.

Svensk man, som utan Konungens tillstånd låter bruka sig såsom ombud för främmande makt i angelägenhet, som riket rör, eller inlåter sig i underhandling därom med främmande makt, dömes till fängelse.

Avsåg underhandlingen åtgärd av den främmande makten, varigenom rikets självbestämmningsrätt kunde kränkas eller dess fredliga förhållande till främmande makt störas, dömes till straffarbete från och med ett till och

¹ Senaste lydelse, se beträffande 9 kap. 7 § 1921: 288 och beträffande 10 kap. 14 § 1938: 251.

med sex år. Kom det till krig mellan riket och den främmande makten, må tiden för straffarbetet höjas till tio år eller ock till straffarbete på livstid dömas.

4 §.

Den som, genom att överträda bestämmelser givna till skydd för upprätthållandet av rikets fredliga förhållande till främmande makter, eller genom angrepp med våldsamma medel å främmande makts styrelseskick, eller genom offentliga smädelser mot främmande makt eller dess regering eller offentligt skymfande av dess flagga eller vapen eller annat höghetstecken, eller genom ärekränkning eller annat brott mot främmande statsöverhuvud eller mot främmande makts sändebud här i riket, eller ock genom annan i lag eller författning förbjuden gärning, framkallar fara för krig eller repressalier eller andra för riket skadliga åtgärder från främmande makts sida eller för främmande makts inblandning i rikets angelägenheter, straffes, om han bort inse faran, med fängelse eller straffarbete i högst två år.

Brott, som nu är sagt, må ej utan Konungens lov åtalas av allmän åklagare.

5 §.

Värvar någon utan Konungens tillstånd folk i riket till främmande krigstjänst, dömes, där gärningen ej är belagd med strängare straff, till fängelse eller böter.

6 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, begår gärning, varigenom krigsmaktens ställning kan försämras, i ty

att han förhindrar eller försvårar användande av krigsfolk, förnödenheter, fästning, fabrik, väg, bro, fartyg eller annat av betydelse för krigföringen eller fördärvar eller till fienden förräder något sådant, eller

att han lämnar falska upplysningar till krigsmakten eller förleder krigsfolk till trolöshet, modlöshet eller uppror, eller

att han gör annat sådant förräderi,

dömes för krigsförräderi till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Där svensk man, vid krig eller då krig hotar riket, medverkar till att åt fienden anskaffa krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter, så ock där utländsk man under förhållanden, som nyss sagts, inom riket eller å krigsskådeplats utom riket medverkar därtill, vare, om genom gärningen krigsmaktens ställning kan försämras, lag som i första stycket sägs.

7 §.

Begår någon av oaktsamhet gärning, som i 6 § sägs, straffes med fängelse; äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst sex år dömas.

8 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, låter sig av fienden bruka att anskaffa upplysningar om sakförhållanden, vilka böra hållas hemliga av hänsyn till rikets försvar eller folkförsörjningen i riket, dömes för krigsspioneri till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Lag samma vare, där någon eljest under sådana förhållanden för fienden röjer hemlighet, varom i första stycket sägs, eller till honom lämnar falsk uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom sådan hemlighet och vars meddelande kan skada riket; dock må, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

9 §.

Den som obehörigen sätter sig i besittning av eller låter anskaffa upplysning om något sakförhållande, som bör hållas hemligt för främmande makt av hänsyn till rikets vänskapliga förbindelser med sådan makt eller till rikets försvar eller till folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, dömes högst till straffarbete i två år. Lag samma vare, där någon obehörigen tager befattning med skrift, teckning eller annat föremål, som innefattar upplysning om sakförhållande, varom nu är sagt.

10 §.

Där någon obehörigen till annan lämnar sådan upplysning eller utlämnar sådant föremål, som i 9 § sägs, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse; var faran ringa, må till böter dömas.

Lag samma vare, där någon med uppsåt att vilseleda till annan lämnar falsk uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom hemlighet, varom i 9 § sägs, och vars meddelande till främmande makt kan skada riket.

Lika med att uppgift obehörigen lämnas till annan varde ansett, att den allmänt kungöres.

11 §.

Där någon förövar gärning, som i 9 eller 10 § sägs, för att gå främmande makt tillhanda, dömes för spioneri till straffarbete i högst sex år.

12 §.

Förövas gärning, som i 10 § första stycket avses, av oaktsamhet, dömes den skyldige till böter eller fängelse.

13 §.

Där brott, som i 10 § första stycket avses, förövas av någon, som på grund av allmän eller enskild tjänst eller avtal är särskilt betrodd med vad som uppenbarats, dömes till straffarbete i högst sex år. Är gärningen hänförlig

till spioneri, som i 11 § avses, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid.

Förövas brott, som i 12 § avses, av den som nu är sagd, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst fyra år eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, böter.

14 §.

Den som i syfte att gå främmande makt tillhanda anskaffar eller låter anskaffa uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan medföra skada för rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt eller för rikets försvar eller ock för folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter, dömes, där han ej förskyllt strängare straff, för spioneri till fängelse eller straffarbete i högst två år.

Lag samma vare om den som inom riket eljest för främmande makts räkning bedriver hemlig underrättelseverksamhet i militärt eller politiskt syfte.

15 §.

Där någon genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande, under längre eller kortare tid, av den tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

16 §.

Den som förleder eller hjälper krigsman till rymning eller till att genom föregivande av sjukdom eller genom annat svikligt förfarande söka undandraga sig tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten under längre eller kortare tid, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år eller, där brottet är ringa, till böter.

17 §.

Där någon, som fått i uppdrag att för riket med främmande makt något avhandla eller sluta eller att eljest bevaka rikets rätt hos främmande makt, uppsåtligen dess fördel emot riket främjar eller riket eljest skadar, dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Där han i avsikt att skada riket av främmande makt tager, låter åt sig utlova eller begär gåva eller förläning, dömes, ändå att skada därav ej kom, till straffarbete från och med två till och med tio år.

18 §.

Var som, med uppsåt att riket skada, förfalskar, undanhåller eller fördärvar handling, som innebär bevis för rikets säkerhet eller rättigheter emot annan makt, varde dömd till straffarbete från och med sex till och

med tio år eller på livstid. Där någon med sådant uppsåt falskeligen skriver handling, varåt gives sken av sådan innebörd som nyss sagts, vare lag samma.

Gör någon bruk av förfalskad eller falsk handling, som i första stycket sägs, varde ansedd som hade han förfalskningen själv gjort.

19 §.

Den som med kännedom om vikten av handling, som i 18 § omtalas, men utan uppsåt att skada riket med vilja undanhåller eller fördärvar handlingen, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Sker det av oaktsamhet, straffes med böter eller fängelse.

20 §.

Den som i uppsåt att föröva brott mot allmän säkerhet eller medborgerlig frihet samlar eller anför väpnat manskap eller håller det samlat eller förser manskap med vapen, ammunition eller annan dylik utrustning eller övar det i vapens bruk, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

Sammlar någon eljest i sådant uppsåt förråd av vapen, ammunition eller annan dylik utrustning, dömes till straffarbete från och med ett till och med sex år.

21 §.

Den som uppsåtligen giver allmän spridning åt falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, dömes till straffarbete i högst fyra år eller fängelse. Råder ej krig eller krigsfara, må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter dömas.

Gör någon under krig sådan gärning av oaktsamhet, dömes till fängelse eller böter.

22 §.

Mottager någon av främmande makt eller av någon som handlar i främmande makts intresse penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse, straffes med fängelse.

23 §.

Har någon gjort försök till brott som nedan sägs, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad, varde dömd

om försöket avsåg brott, som i 6 §, 17 § första stycket eller 18 § sägs, till straffarbete från och med två till och med tio år;

om försöket avsåg brott, som i 11 § sägs, till fängelse eller till straffarbete i

högst fyra år, dock att i det fall, som i 13 § första stycket andra punkten sägs, tiden för straffarbetet må höjas till tio år; samt

om försöket avsåg brott, som i 20 § sägs, till straffarbete i högst sex år.

24 §.

Har stämpling till högförräderi eller krigsförräderi blivit gjord, då skall, där straff ej är förskyllt för sådant förräderi eller försök därtill, anstiftare av stämplingen dömas till straffarbete från och med två till och med tio år. Annan deltagare i sådan stämpling varde dömd till straffarbete från och med ett till och med sex år.

Lika med anstiftare av stämpling skall anses den som genom uppmaning eller annorledes sökt förmå annan till förräderi, varom ovan sägs, så ock den som i syfte att komma sådant förräderi åstad av främmande makt mottagit penningar eller annat understöd eller eljest trätt i förbindelse med sådan makt.

25 §.

Den som i annat fall än förut sagts träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta högförräderi eller krigsförräderi, vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget, varde dömd till straffarbete i högst sex år. Var faran ringa, må deltagare i företaget, som ej varit anstiftare eller ledare därav, till fängelse dömas.

26 §.

Den som åtager sig att medverka vid spioneri eller som erbjuder sig därtill eller som i sådant syfte mottager penningar av eller på annat sätt träder i förbindelse med främmande makt, så ock den som söker förmå annan till gärning som nu sagts, dömes högst till straffarbete i två år. Var fråga om krigsspioneri, dömes till straffarbete från och med två till och med tio år.

27 §.

Den som, när brott, varom i 6 eller 8 § sägs, är å färde eller blivit förövat, hyser eller döljer gärningsmannen, dömes, där han ej för delaktighet i dennes brott förskyllt strängare straff, till straffarbete från och med två till och med sex år.

28 §.

Var som vet sådant brott, varom i någon av 1, 2, 6—14 eller 17—20 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker, dömes till fängelse eller till straffarbete i högst fyra år; om å brottet efter lag kan följa böter, må ock för underlåtenhet att det upptäcka till böter dömas. Har han ej de skäl, varmed han tilltror sig kunna den brottslige till gärningen binda; uppenbare då, utan att nämna personen, de omständigheter som honom kunniga äro, eller straffes som nyss är sagt. Ej skall någon av de i 3 kap. 11 § nämnda perso-

ner till straff efter denna paragraf fällas, där brottets upptäckande icke utan angivelse till åtal kunnat ske.

29 §.

Där någon av främmande makt eller av någon som handlar i främmande makts intresse mottagit penningar eller annat på sätt i 17 § andra stycket, 22 §, 24 § andra stycket eller 26 § förmäles, så ock där i annat fall någon, som är förfallen till ansvar för brott, varom i detta kapitel sägs, för brottet mottagit något av främmande makt eller dess undersåte, skall det mottagna eller dess värde vara till kronan förverkat.

Föremål som begagnats för utförande av brott, som avses i detta kapitel, eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet må ock förklaras förverkat till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fälles till ansvar för brottet, må sådan egendom förklaras förverkad.

30 §.

Vad i 2 kap. 18 § stadgas om förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och om obehörighet därtill skall ock gälla, där någon för brott, som avses i detta kapitel, dömes till fängelse.

9 KAP.

7 §.

Förgriper sig någon med våld emot riksstyrelse, som, i de fall grundlagen utsätter, i Konungens ställe regeringen förer, och sker brottet för att störa friheten i sådan styrelsens överläggningar eller beslut, eller att dess sammankomster hindra; dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år: varder i det brott dråp å någon av styrelsens medlemmar förövat, såsom i 14 kap. 3 eller 4 § sägs; dömes dråparen till straffarbete på livstid. Innefattar gärningen förräderi; gälle vad därom i 8 kap. 2 § stadgat är.

10 KAP.

14 §.

Var som, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspritt eller utsprida låtit, uppmanar till våld å person eller egendom eller till annat brott, varde dömd till böter eller fängelse. Avsåg uppmaningen brott, varå strängare straff än fängelse kan följa, eller voro eljest omständigheterna synnerligen försvårande, då må till straffarbete i högst fyra år dömas. Är den skyldige i följd av uppmaningen förfallen till straff för delaktighet i brott, som därå följt, gälle vad i 4 kap. stadgas.

Där någon — — — 1 mom. sägs.

Har någon — — — eller fängelse.

Vad i — — — åsyftade verkan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersättes genom bestämmelse i denna lag, skall denna i stället tillämpas.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 8, 29, 59, 127, 133, 134 och 150 §§ strafflagen för krigsmakten¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad 134 a §, av följande lydelse:

8 §.

Denna lag skall ock tillämpas å envar, ändå att han icke lyder därunder, därest han inom riket, å krigsskådeplats utom riket eller å område, som av krigsmakten ockuperats, begår brott, som sägs i 133, 134, 137, 138, 141, 143, 149, 166, 167, 182 eller 183 §.

Svensk man, som ej lyder under lagen, skall likväl vara underkastad straff efter densamma för brott, som avses i 134 a §.

29 §.

Officer eller — — — tid dömas.

Begår krigsman, som hör till det vid krigsmakten fast anställda manskap, brott, därför han dömes till straffarbete eller svårare straff eller jämlikt 8 kap. allmänna strafflagen till fängelse, skall han av vederbörande befälhavare skiljas från sin anställning vid krigsmakten; dock må, då tiden för ådömt straffarbete ej uppgår till sex månader eller till fängelse dömes och brottet ej är sådant, att den skyldiges medborgerliga anseende därigenom fläckas eller spilles, på befälhavaren bero att bibehålla honom vid berörda anställning.

Har officer — — — fullö undergången.

59 §.

Krigsman, som genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande under längre eller kortare tid av den tjänstgörings-skyldighet som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 29 § 1936: 245, beträffande 127 § 1939: 723 och beträffande 133 § 1936: 329.

Söker krigsman undandraga sig sådan tjänstgöringsskyldighet genom att föregiva sjukdom eller genom annat svikligt förfarande, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år eller, där brottet är ringa, till disciplinstraff.

127 §.

Begår någon brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, då skall, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, vid straffets bestämmande efter allmän lag brottet anses vara begånget under försvårande omständigheter.

133 §.

Begår någon brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, straffes, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, efter allmän lag; dock må, där straffarbete antingen på livstid eller i tio år är utsatt såsom högsta straff för brottet, dömas i förra fallet till dödsstraff och i det senare till straffarbete på livstid. Förövas brottet av någon som lyder under strafflagen för krigsmakten, vare det vid straffets bestämmande ansett såsom försvårande omständighet.

134 §.

Gör någon sig skyldig till krigsspioneri, varom stadgas i 8 kap. 8 § allmänna strafflagen, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år; dock må i fall som i 2 mom. av nämnda paragraf sägs, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

Utländsk man, som tillhör krigförande fientlig avdelning och å krigsmaktens operationsområde gör sig skyldig till krigsspioneri, skall dömas till ansvar därför endast om han hemligen eller under falsk förevändning inhämtar eller söker inhämta upplysningar i avsikt att meddela dem åt fienden; dock må han ej fällas till straff för annat krigsspioneri än det, vari han gripes.

134 a §.

Den som vid krig bär vapen mot riket eller eljest gör tjänst vid fiendens krigsmakt, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid; äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

150 §.

Vet någon brott, som i 134 a, 135, 136, 137, 144 eller 149 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker; gälle vad för dylik underlåtenhet i fråga om förräderi i allmän lag stadgas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

F ö r s l a g

till

L a g**med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.**

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande militära befälhavare må utfärda förbud för obehöriga att beträda anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område som tillhör försvarsväsendet eller nyttjas av detsamma eller för dess räkning, eller att närvara vid krigsmaktens företag, övningar eller försök, eller att av eller inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden eller av sådana företag, övningar eller försök taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar eller att inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden innehava sprängämnen.

2 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande länsstyrelse må utfärda förbud, som i 1 § avses, i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som eljest är av betydelse för försvarsväsendet.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden må förbud på sätt i första stycket sägs utfärdas jämväl i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som är av betydelse för folkförsörjningen.

3 §.

Under förhållanden, varom i 2 § andra stycket sägs, må Konungen avdela särskilda säkerhetsområden, i fråga om vilka förbud, som i 2 § avses, enligt Konungens bemyndigande må i stället för av länsstyrelse utfärdas av vederbörande militära befälhavare. Såsom säkerhetsområde skall jämväl anses krigsskådeplats.

Konungen må ock under sådana förhållanden utfärda förbud mot att utan särskilt tillstånd taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar av militära trupper, krigsmateriel eller dylikt även i andra fall än i 1 och 2 §§ avses.

4 §.

Bryter någon mot förbud, varom i 1, 2 eller 3 § sägs, dömes till dagsböter eller fängelse.

Lag samma vare, där någon genom förklädnad eller genom att lämna oriktig uppgift om sina personliga förhållanden eller eljest svikligen berett

sig tillträde till anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område eller tillfälle att närvara vid företag, övningar eller försök, som i 1 § sägs.

5 §.

Sjömätning eller lodning vid rikets kuster eller i därtill hörande skärgårdar, farleder eller hamnar må endast ske med tillstånd enligt vad av Konungen stadgas. Den som häremot bryter dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vad sålunda är sagt äge dock ej tillämpning, om någon utför lodning, som erfordras för framförande eller säkerställande av fartyg, varå han befinner sig, eller om lodning i hamn verkställs på föranstaltande av vederbörande hamnmyndighet.

6 §.

Fotografier, avbildningar, beskrivningar eller mätningssuppgifter, tillkomna under förfarande, vilket enligt denna lag är förbjudet, jämte för fotografiernas tagande samt avbildningarnas, beskrivningarnas eller mätningarnas verkställande använda apparater och materiel ävensom sprängämnen, vilka någon innehåft i strid mot förbud som utfärdats enligt lagen, må förklaras förverkade till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fälles till ansvar för överträdelse av denna lag, må sådan egendom förklaras förverkad.

7 §.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Genom lagen upphäves lagen den 9 maj 1913 (nr 48), innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 22 april 1940.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 20 april 1940 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 april 1940, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen;

2) lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten; samt

3) lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Olof Thulin.

Lagrådet fann förslagen icke föranleda erinran i vidare mån än som framgår av följande yttranden.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen.

8 KAP.

Enligt § 110 regeringsformen skall, där någon försöker att våldföra riksdagen, dess kamrar eller utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras överläggningar och beslut, sådant vara ansett som förräderi. Med den omläggning av terminologien som skett i förslaget blir det ej längre otvetydigt, att det i omförmälda paragraf beskrivna brottet skall bestraffas såsom högförräderi. Det bör därför tagas under överbäggande om ej i tydlighetens intresse ordet »förräderi» borde utbytas mot termen »högförräderi». Framhållas må vidare, att av stadgandets ordalag väl framgår att försök till sådant förräderi som där sägs skall, likasom vid andra former av högförräderibrott, straffas lika med det fullbordade brottet, men att däremot ordalagen icke omfatta stämpling till förräderi av här omförmäلت slag. Det synes önskvärt att genom en ändring i nämnda grundlagsregel sådan stämpling angives såsom straffbar.

2 §.

Förevarande paragraf innehåller bestämmelser om straff för den som söker beröva Konungen liv eller frihet eller ock söker genom uppror eller

eljest med våldsamma medel — under vilket uttryck lärers kunna innefattas jämväl hot om våld — eller med hjälp av främmande makt medverka till att upphäva eller ändra någon av rikets grundlagar eller till att framtvunga eller förhindra någon åtgärd i rikets inre eller yttre styrelse. Vad sålunda skall gälla rörande angrepp mot Konungens liv eller frihet bör enligt lagrådets mening äga motsvarande tillämpning i fråga om regent, som lagligen är satt i Konungens ställe. En regent kan på samma sätt som Konungen anses vara bärare av statsmakten. Ett angrepp mot regentens liv och frihet har därför den karaktär av en mot själva staten riktad handling, som är utmärkande för högförräderiet. På grund härav hemställer lagrådet om sådan ändring av paragrafen, att den utvidgas till att omfatta fall som nu sagts.

6 §.

I gällande lag motsvaras denna paragraf av 6 och 9 §§. I den förra av dessa likställes förfarande, som riktar sig mot en med riket i krig förbunden makt, med förfarande varigenom riket omedelbart skadas. Även enligt förslaget avses att handlingar, som närmast angripa en bundsförvant, skola komma i betraktande, vilket anses följa av att de medelbart kunna hava menliga verkningar för rikets försvarsmakt. Då det synes angeläget att svensk strafflag blir tillämplig även på sådana gärningar, som medföra eller kunna medföra en väsentlig skada för en förbunden makt men vilkas återverkningar på den svenska krigsmakten måste sägas understiga vad som förutsättes för lagrummets tillämplighet, hemställes om sådan jämkning, att med riket i krig förbunden makt likställes med riket. Att utsträcka stadgandets tillämplighet till att gälla brott mot förbunden makt, då krig hotar men ännu ej utbrutit, torde ej vara erforderligt. Iakttages denna hemställan, bliva jämväl de paragrafer som anknyta till den förevarande, t. ex. 7, 23, 24, 25, 27 och 28, tillämpliga på brott mot bundsförvant.

Det i andra stycket behandlade fallet rymmes inom brottsbeskrivningen i första stycket och torde ha gjorts till föremål för särskild behandling endast för att giva uttryck åt den inskränkning i utlännings straffbarhet, som skall gälla i detta fall. Det synes under sådana förhållanden riktigare att upptaga fallet bland exemplen i första stycket samt att i andra stycket stadga, att utländsk man ej må dömas till straff för det han annorstädes än inom riket eller å krigsskådeplats utom riket medverkat till att åt fienden anskaffa krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter.

8 och 10 §§.

Under åberopande av vad vid 6 § anförts hemställes, att de förfaranden som angivas i 8 § straffbeläggas, även då de rikta sig mot en med riket i krig förbunden makt.

Det lärers vara avsett, att brottsbeskrivningen i senare delen av 8 § andra stycket och i 10 § andra stycket skall omfatta lämnande av oriktiga uppgifter, vare sig uppgiftslämnaren vet att meddelandet är osant eller ej. För att tydligare utmärka vad sålunda avses torde uttrycket »falsk» böra utbytas mot »oriktig».

18 och 19 §§.

Uppenbarligen avses att i 19 § straffbelägga där omnämnda åtgärder al-lenast såvitt de avse äkta handling. Detta bör komma till uttryck i lagtexten, exempelvis på det sätt att stadgandet om falsk handling i första stycket andra punkten av 18 § upptages såsom särskilt stycke i paragrafen och att 19 § an-gives gälla handling som omtalas i 18 § första stycket.

22 §.

Liksom i förevarande paragraf bör i de fall, som avses i 17 § andra stycket, 24 § andra stycket och 26 §, med främmande makt likställas den som hand-lar i främmande makts intresse. Enklast kan detta ske genom att i föreva-rande paragraf — liksom i de tre nyss angivna — endast främmande makt nämnes och efter 28 § införes en ny paragraf, vari stadgas, att vad i 17 § andra stycket, 22, 24 och 26 §§ sägs om främmande makt skall gälla jämväl den som handlar i främmande makts intresse.

23 och 24 §§.

Enligt 23 § i förslaget skall vid försök till brott, som avses i 6 § (krigs-förräderi), ansvar ej inträda, om gärningsmannen frivilligt förhindrat brot-tets fullbordan. Stämpling till sådant brott skall däremot enligt 24 § första stycket straffas, även om gärningsmannen av egen drift avstått från att fullfölja sitt brottsliga uppsåt. Detsamma skall enligt 24 § andra stycket gälla beträffande vissa andra förberedelser till krigsförräderi. Den, som genom uppmaning eller annorledes sökt förmå annan till dylikt förräderi eller i syfte att komma krigsförräderi åstad av främmande makt mottagit penningar eller annat understöd eller eljest trätt i förbindelse med sådan makt, skall sålunda straffas ändå att han frivilligt trätt tillbaka.

Då försök till krigsförräderi såsom regel lärer föregås av förberedelse som avses i 24 §, är vad 23 § innehåller om straffrihet vid frivilligt tillbakaträ-dande i de flesta fall ägnat att missleda. Tillräcklig anledning torde emel-lertid näppeligen föreligga att, i motsats till vad som även enligt förslaget skall gälla vid högförräderi och till vad i 8 kap. 7 § strafflagen nu stadgas om militärt landsförräderi, medgiva fullständig straffrihet i ifrågavarande fall. Väl ligger det i sakens natur, att ett frivilligt tillbakaträdande, sär-skilt om det förbindes med en anmälan hos polis- eller åklagarmyndighet, är en i hög grad förmildrande omständighet. Men därtill bör hänsyn lämp-ligen tagas på det sätt, att straffets minimum bestämmes till böter (jfr 8 kap. 7 § strafflagen). Har försöket föregåtts av stämpling eller annan för-beredelse som i 24 § sägs, kan naturligtvis för försöket ej dömas till lägre straff än där stadgas.

I enlighet med det anförda hemställles, att i 23 § för försök till brott, som i 6 § sägs, generellt stadgas ett straff av högst straffarbete i tio år. Iakttages denna hemställan, bör 24 § göras tillämplig endast i de fall, då förraderiet ej kommit till försök.

29 §.

Jämlikt denna paragraf skola penningar eller annat, som någon för brott enligt 8 kap. strafflagen mottagit av främmande makt eller av någon som i egenskap av utländsk undersåte eller eljest handlar i främmande makts intresse, vara förverkade. De sakkunniga hava i sitt betänkande (s. 84) anfört synnerligen starka skäl för att vad som mottagits för sådant brott skall förklaras förverkat. De hava emellertid uttalat att man, av hänsyn till att ämnet i svensk rätt icke är reglerat genom allmänna bestämmelser, måste framgå med stor försiktighet och av denna anledning begränsat stadgandets tillämpning till egendom som mottagits från utländskt håll.

Visserligen kommer stadgandet sådant det föreslagits att träffa de viktigaste fallen. Sakligt sett finnes dock ej anledning att begränsa stadgandets omfattning. De i motiven åberopade skälen för påföljdens införande äga sin fulla giltighet oavsett var det mottagna har sitt ursprung. Även praktiska synpunkter tala för att giva stadgandet en generell tillämpning. Det kan nämligen i vissa fall, såsom när mellanhand använts, bliva svårt att påvisa de mottagna medlens ursprungliga källa.

Med hänsyn till det anförda och då vad de sakkunniga uttalat om bristen på enhetlig reglering av förverkandepåföljden i vår lagstiftning icke synes i detta sammanhang böra tillmätas avgörande betydelse, hemställer lagrådet om sådan ändring av paragrafen att den göres tillämplig oavsett varifrån det mottagna kommit. Lämpligen kan ändringen ske så, att i första stycket anges att vad någon, som är förfallen till ansvar för brott varom i detta kapitel sägs, mottagit eller dess värde skall vara förverkat till kronan.

Förslaget till lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten.

8 §.

Underlåter någon, som icke är underkastad strafflagen för krigsmakten, att upptäcka brott som avses i 150 §, skall han straffas endast i den mån hans förfarande är straffbelagt enligt 8 kap. allmänna strafflagen. Jämlikt förevarande paragraf, jämförd med 133 §, skall i sådant fall strafflagen för krigsmakten tillämpas å honom. Den begränsning av giltigheten av 150 §, som sålunda gäller, synes knappast motiverad och kan i praktiken medföra vissa svårigheter. Det hemställs därför, att brott, som i 150 § sägs, upptages bland de i förevarande paragraf uppräknade brotten.

127 §.

Verkan av att den, som begår brott mot 8 kap. allmänna strafflagen, lyder under strafflagen för krigsmakten, bör vara att denna omständighet betraktas såsom försvarande och icke att brottet anses begånget under försvarande omständigheter. Lagrådet hemställer, att stadgandet jämkas i enlighet härmed.

Ur protokollet:

G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och socialdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, lagrådets den 22 april 1940 avgivna utlåtande över de den 12 april 1940 till lagrådet remitterade förslagen till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen, lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten samt lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden:

»Lagrådet har i sitt yttrande över förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen ifrågasatt ändring av stadgandet i § 110 regeringsformen om försök att våldföra riksdagen m. m. Denna fråga torde böra upptagas i sammanhang med det förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen som de sakkunniga framlagt.

I enlighet med lagrådets hemställan har 2 § utvidgats till att även omfatta det fall att någon söker beröva regent, som lagligen är satt i Konungens ställe, liv eller frihet.

Beträffande bestämmelserna i 6 och 8 §§ har lagrådet hemställt om sådan jämkning, att även gärningar som rikta sig mot en med riket i krig förbunden makt måtte straffbeläggas. I 6 § av gällande lag bestraffas krigsförräderi om det riktar sig mot en med riket i krig förbunden makt. De sakkunniga ha icke ansett erforderligt att särskilt angiva, att krigsförräderibrott även kunna begås genom handlingar, som i första hand rikta sig mot sådan makt. Att så är förhållandet ansågs nämligen vara uppenbart under förutsättning att handlingen vore av den beskaffenhet, att den kunde skada den svenska krigsmaktens ställning. Lagrådet har ansett angeläget, att svensk strafflag bleve tillämplig på sådana gärningar, som medförde eller kunde medföra en väsentlig skada för en med riket i krig förbunden makt men vilkas återverkningar på den svenska krigsmakten måste sägas understiga vad som förutsattes för tillämpningen av 6 och 8 §§ av förslaget. Med iakttagande av lagrådets hemställan har i

ett nytt andra stycke av 6 § och i ett tredje stycke av 8 § upptagits föreskrift av innebörd att med riket i krig förbunden makt likställes med riket.

I övrigt har 6 § undergått omredigering på sätt lagrådet hemställt. I 8 § andra stycket och 10 § andra stycket har i enlighet med lagrådets yrkande ordet 'falsk' utbytt mot 'oriktig'.

På sätt lagrådet hemställt ha orden 'eller av någon som handlar i främmande makts intresse' utgått ur 22 § och såsom en ny 29 § upptagits föreskrift om att vad i 17 § andra stycket, 22, 24 och 26 §§ sägs om främmande makt skall gälla jämväl den som handlar i främmande makts intresse. De i det remitterade förslaget såsom 29 och 30 §§ betecknade stadgandena ha erhållit numren 30 och 31.

De av lagrådet mot 23 och 24 §§ framställda erinringarna ha iakttagits. Straff för försök till brott, som i 6 § sägs, skall sålunda följa även vid frivilligt tillbakaträdande, varjämte straffet bestämts till högst straffarbete i tio år. Tillika har tillämpningsområdet för 24 § begränsats till det fall, att gärningen ej kommit till högförräderi eller krigsförräderi eller försök därtill.

Lagrådet har vidare anmärkt, att stadgandet i 29 § första stycket om förverkande av från utländskt håll mottagna penningar eller annat bör göras tillämpligt, oavsett varifrån det mottagna kommit. Med iakttagande av denna anmärkning torde bestämmelsen böra avse vad någon som är förfallen till ansvar för brott, varom i kapitlet sägs, för brottet mottagit eller dess värde.

I 24 och 26 §§ ha slutligen vidtagits vissa formella jämkningar.

Beträffande förslaget till *lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten* ha likaledes verkställts de ändringar, varom lagrådet hemställt. Sålunda har i 8 § första stycket upptagits hänvisning jämväl till 150 §, varjämte 127 § undergått en formell jämkning.

I 3 och 4 §§ av förslaget till *lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.* ha vidtagits vissa formella jämkningar.»

Föredraganden hemställer härefter, att de i enlighet med vad förut anförts jämkade förslagen till *lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen, lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten samt lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sigrid Linders.